

Sygn. akt I ACz 862/14

POSTANOWIENIE

Dnia 14 października 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie I Wydział Cywilny w składzie następującym

Przewodniczący:	SSA Dariusz Mazurek (spraw)
Sędziowie:	SA Kazimierz Rusin
	SA Anna Pelc

po rozpoznaniu w dniu 14 października 2014 r. na posiedzeniu niejawnym sprawy z wniosku **K. K. pełnomocnika wyborczego Komitetu Wyborczego Wyborców R. P. (1) dla P.**

z udziałem **Komitet Wyborczy Wyborców R. P. (2) P. reprezentowanego przez pełnomocnika wyborczego R. P. (3)**

o zakaz rozpowszechniania informacji , przepadek materiałów wyborczych, nakazanie sprostowania informacji i przeproszenia, nakazanie zapłaty na rzecz instytucji charytatywnej

na skutek zażalenia **wnioskodawcy**

na postanowienie Sądu Okręgowego w Przemyślu

z dnia 9 października 2014 r., sygn. akt I Ns 104/14

p o s t a n a w i a:

u c h y l i ć zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Wnioskodawca Pełnomocnik Wyborczy Komitetu Wyborczego Wyborców R. P. (1) dla P. domagał się:

- wydania orzeczenia w trybie wyborczym zakazującego uczestnikowi postępowania Komitetowi Wyborczemu Wyborców R. P. (2) P. rozpowszechniania nieprawdziwych informacji o kandydacie na Prezydenta miasta P. oraz radnego miasta P. z ramienia Komitetu Wyborczego Wyborców R. P. (1) dla P. Panu R. C. ujawnionych w materiale wyborczym uczestnika, ulotce zatytułowanej: (...)

- orzeczenia przepadku materiałów wyborczych, ulotki której treść zakwestionował wnioskodawca:

- nakazania uczestnikowi postępowania sprostowania nieprawdziwych informacji o kandydacie w sposób określony w żądaniu wniosku:

- nakazania uczestnikowi postępowania przeproszenia kandydata poprzez złożenie oświadczenia o treści określonej w żądaniu wniosku:

- nakazania uczestnikowi postępowania wpłacenia kwoty 1000 zł na rzecz Stowarzyszenia Pomocy (...) w P..

W uzasadnieniu wniosku wnioskodawca argumentował, że w czasie trwania kampanii wyborczej w wyborach do organów samorządu terytorialnego 2014 roku uczestnik w kolportowanej przez niego ulotce zamieścił nieprawdziwe informacje dotyczące kandydata z ramienia Komitetu Wyborczego Wyborców R. P. (1) dla P. na Prezydenta miasta P. oraz radnego miasta P. dotyczące braku realizacji przez kandydata złożonych w poprzednich wyborach samorządowych obietnic wyborczych.

Postanowieniem z dnia 9 października 2013 r. Sąd Okręgowy w Przemyślu odrzucił wniosek.

Podstawą odrzucenia wniosku była ocena Sądu Okręgowego, że uczestnik postępowania określony jako Komitet Wyborczy Wyborców R. P. (2) P. reprezentowany przez pełnomocnika wyborczego nie ma zdolności sądowej, ponieważ ustawodawca w żadnym przepisie nie wyposażył komitetów wyborczych w osobowość prawną. Sąd Okręgowy argumentował, że ustawa Kodeks Wyborczy nie przyznaje komitetom zdolności prawnej ani wprost, ani przez nadanie im cech podmiotu cywilnoprawnego. O braku podmiotowości prawnej przesądza ponadto brak regulacji przyznającej im wprost zdolność pozywania lub zaciągania zobowiązań. Sąd ocenił, że podmioty te nie mają zatem cech, które z reguły charakteryzują jednostki mające zdolność prawną. Sąd pierwszej instancji ocenił, że komitet wyborczy spełnia przede wszystkim rolę podmiotu w stosunkach administracyjnych procesu wyborczego, nie ma natomiast podstaw dla wyodrębniania jego masy majątkowej ani tym bardziej dla przyznania mu samodzielnej podmiotowości w prawie i procesie cywilnym. Dlatego według oceny Sądu Okręgowego komitetowi wyborczemu należy odmówić nie tylko statusu osoby prawnej, ale i ułomnej osoby prawnej. Taka ocena stanowiła podstawę do odrzucenia wniosku zgłoszonego w trybie wyborczym na podstawie art. 70 § 1 k.p.c. w związku z art. 199 § 2 k.p.c. i w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

Z takim rozstrzygnięciem nie zgodził się wnioskodawca który w zażaleniu na postanowienie Sądu Okręgowego w Przemyślu zaskarżył je w całości i zarzucił naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy art. 199 i § 1 pkt 3 k.p.c. w związku z art. 64 § 1¹ k.p.c. i w związku z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez odrzucenie wniosku i uznanie że uczestnik nie posiadał zdolności sądowej.

Wskazując na powyższe wnioskodawca domagał się uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu zażalenia wnioskodawca argumentował, że ocena Sądu Okręgowego jest odzwierciedleniem dyskusyjnego stanowiska doktryny bowiem odwołuje się poglądów niektórych teoretyków, ale wyrażonych na tle przepisu art. 130 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks Wyborczy. Zdaniem skarżącego komitet wyborczy ma zdolność sądową w procesie wyborczym dzięki temu może być uczestnikiem postępowania o którym mowa w art. 111omawianej ustawy . Skarżący argumentował, że przepis ten ustanawia ochronę prawną w okresie kampanii wyborczej dla kandydata i pełnomocnika wyborczego zainteresowanego komitetu wyborczego przed nieprawdziwymi informacjami zawartymi w materiałach wyborczych. Skarżący podnosił, że celem tego przepisu jest nie tylko ochrona uczestników kampanii wyborczej, ale również ocena prawidłowości przebiegu jej przebiegu. Z treści w art. 84 ustawy kodeks wyborczy skarżący wywodził, że omawiany przepis wprowadza ograniczenie zdolności sądowej jedynie co do osób wnoszących wnioski. Natomiast co do uczestnika z treści przepisu można wywieść, że może to być osoba fizyczna, osoba prawna, a także komitet wyborczy, który w kampanii wyborczej rozpowszechnia nieprawdziwe informacje o innym kandydacie lub komitecie. Skarżący zwrócił uwagę, że prawo do prowadzenia kampanii wyborczej na rzecz kandydata przysługuje na zasadzie wyłączności komitetowi wyborczemu co wynika wprost z art. 84 § 1 ustawy Kodeks Wyborczy. Na tej podstawie skarżący wywodził, że skoro przepisy ustawy Kodeks Wyborczy dają możliwości ochrony prawnej każdemu komitetowi wyborczemu, to należało z tego wyprowadzić wniosek, że komitet wyborczy wyborców posiada zdolność sądową, czyli możliwość uczestnictwa w postępowaniu toczącym się w trybie wyborczym. Powołał się przy tym na treść art. 64 § 1¹ k.p.c. i wywodził, że w jego ocenie zdolności sądowa komitetu wyborczego wyborców wynika wprost z ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks Wyborczy.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie rozpoznając zażalenie wnioskodawcy zważył, co następuje:

Zażalenie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny na wstępie zauważa, że wyrażone przez Sąd Okręgowy wątpliwości co do zdolności sądowej uczestnika w toczącym się w szczególnym trybie wyborczym postępowaniu sądowym są uzasadnione tylko w sytuacji gdy naruszyicielem zakazu przekazywania nieprawdziwych informacji o kandydacie w kampanii wyborczej jest komitet wyborczy wyborców. Dlatego konieczne jest w ocenie Sądu Apelacyjnego rozpoczęcie rozważań od kilku stwierdzeń natury ogólnej odnoszących się do roli komitetów wyborczych w kampanii wyborczej.

Komitety wyborcze jako immamentny element wyborów, po raz pierwszy wprowadzony został przez ustawodawcę do systemu wyborczego w ustawie z dnia 28 czerwca 1991 r. - Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 59, poz. 252). Kolejne ustawy wyborcze umacniały i rozwijały prawną instytucjonalizację komitetów wyborczych, przez co można je było uznać za swoisty synonim partii wyborczej, bez trwałej struktury organizacyjnej (zob. S. Gebethner, Wybory do Sejmu i do Senatu. Komentarz do ustawy z dnia 21 kwietnia 2001 r. - Ordynacja do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa 2001, s. 140). Charakterystyczne, że tak w poprzednio obowiązujących ustawach wyborczych, jak i w kodeksie wyborczym brak definicji komitetu wyborczego. Przyznanie komitetom wyborczym wyłączności na prowadzenie kampanii wyborczej oznacza, że wszelkie działania organizacyjne, finansowe, agitacyjne mogą być podejmowane jedynie za wiedzą i zgodą komitetu wyborczego oraz w czasie prawem dozwolonym t.j. w trakcie trwania kampanii wyborczej (zob. art. 104, 105 i n. ustawy Kodeks Wyborczy). Tworzenie komitetów wyborczych przez wyborców jest powszechnie dopuszczalną przez ustawodawcę formą czynnego uczestnictwa obywateli w kampanii wyborczej, co wynika wprost art. 84 § 2 – 4 ustawy Kodeks Wyborczy. Działania podejmowane przez zarejestrowane komitety wyborcze w ramach kampanii wyborczej podlegają ochronie prawnej. Pomimo, że ustawodawca nie sformułował legalnej definicji „komitetu wyborczego” to w art. 105 ustawy Kodeks Wyborczy zawarł definicję „agitacji wyborczej” i poddał jej przebieg określonym regułom. Przede wszystkim ustawodawca przyznał uprawnienie zgłaszania kandydatów tylko komitetom wyborczym i do ich wyłącznej kompetencji przyznał prowadzenie kampanii wyborczej na rzecz kandydata (art. 84 § 1 ustawy Kodeks Wyborczy). Z prowadzeniem w ramach kampanii wyborczej agitacji przez komitety wyborcze i wyborców w porozumieniu z pełnomocnikami wyborczymi (art. 106 § 1 ustawy Kodeks Wyborczy) nierozzerwalnie łączy się zagadnienie „materiału wyborczego”, którym zgodnie z legalną definicją zawartą w art. 109 § 1 ustawy Kodeks Wyborczy „jest każdy pochodzący od komitetu wyborczego upubliczniony i utrwalony przekaz informacji mający związek z zarządzonymi wyborami”.

Jak już powiedziano kampania wyborcza toczy się zgodnie z regułami określonymi ustawą i podlega ochronie prawnej, przewidzianej w ustawie. Formą ochrony prawnej kandydatów w toku kampanii wyborczej, ale również szeroko pojętego interesu publicznego w związku z zarządzonymi wyborami jest szczególne roszczenie dotyczące zakazu przekazywania w materiałach wyborczych w ramach toczącej się kampanii nieprawdziwych informacji.

Przewidziana w art. 111 § 1 ustawy Kodeks Wyborczy ochrona, może być realizowana tylko przez kandydata lub jego pełnomocnika wyborczego. Nie budzi wątpliwości, że jako osoby fizyczne uprawnieni do złożenia wniosku wymienionego w art. 111 § 1 ustawy Kodeks Wyborczy mają zdolność sądową. Rozważając istnienie tej zdolności po stronie uczestnika postępowania Sąd Apelacyjny zauważa, że w świetle cytowanych postanowień ustawy Kodeks Wyborczy naruszyicielem uprawnienia chronionego w art. 111 § 1 ustawy poprzez podanie w materiale wyborczym nieprawdziwych informacji może być tylko inny komitet wyborczy, ewentualnie materiał prasowy. Wynika to z porównania treści art. 109 § 1 i 111 § 1 ustawy. W art. 111 § 1 ustawy Kodeks Wyborczy ustawodawca przewidział, że szczególnej ochronie wynikającej z tego przepisu podlega kandydat którego uprawnienie naruszone zostało materiałem wyborczym, a zatem materiałem które zgodnie z art. 109 §1 i 2 ustawy powinny pochodzić od określonego komitetu wyborczego. Nie budzi zatem wątpliwości Sądu Apelacyjnego, że w razie uwzględnienia wniosku w trybie wyborczym adresatem nakazów i zakazów określonych w art. 111 § 1 ustawy Kodeks Wyborczy jest konkretny komitet

wyborczy, który w trakcie toczącej się kampanii wyborczej w używanych materiałach wyborczych naruszył zakaz przekazywania nieprawdziwych informacji o kandydacie.

Tylko taka wykładnia przepisów ustawy Kodeks Wyborczy w powiązaniu z treścią art. 64 § 1¹ k.p.c. nie czyni ochrony prawnej, która jest przewidziana w art. 111 § 1 ustawy iluzoryczną w przypadku, gdy naruszcicielem prawa jest komitet wyborczy wyborców.

Z tych względów Sąd Apelacyjny w Rzeszowie podzielił wyrażone przez skarżącego we wniesionym zażaleniu stanowisko, że zdolność sądowa wskazanego jako uczestnika postępowania Komitetu Wyborczego Wyborców R. P. (2) P., wynika w szczególnym postępowaniu wyborczym określonym w art. 111 ustawy Kodeks Wyborczy wprost z cytowanych przepisów ustawy Kodeks Wyborczy w związku z art. 64 § 1¹ k.p.c.

Sąd Apelacyjny zauważa, że w świetle poczynionych wyżej rozważań nie budzi wątpliwości, że wolą ustawodawcy było aby w tego rodzaju szczególnym postępowaniu sądowym komitetom wyborczym wyborców przyznać zdolność sądową umożliwiającą udział w postępowaniu w charakterze uczestnika postępowania. Należy zauważyć, że tego rodzaju działania ustawodawca podejmuje w sytuacjach gdy widzi konieczność udziału w postępowaniu sądowym w charakterze strony podmiotu nie posiadającego osobowości prawnej (vide n.p. art. 189¹ k.p.c. i uzasadnienie wyroku S.N. z dnia 18 stycznia 2013r. sygn. IV CSK 322/12)

Sąd Okręgowy błędnie ocenił, że ze względu na brak zdolności sądowej uczestnika, zarejestrowanego przez Państwową Komisję Wyborczą pod nr (...) (...) - (...) jako Komitet Wyborczy Wyborców, wniosek podlega odrzuceniu. Ocena taka uzasadniała zmianę zaskarżonego postanowienia na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w sentencji.